

Den åbne skole

Overordnede mål og rammer

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	3
Det engagerede møde med omverdenen har værdi og skaber værdi.....	3
Lovgivning.....	3
Formål.....	4
Mål.....	4
Organisering:	5
Roller og opgaver.....	5
Kommunalbestyrelsens rolle og opgave	5
Forvaltningen.....	6
Lederen.....	6
Bestyrelsen	6
De pædagogiske medarbejdere	6
Det pædagogiske læringscenter på skolen.....	6
Økonom	7
Årlig Event – Messe	7
Ramme for samarbejde mellem skoler og kulturinstitutioner i Billund Kommune	7
Kulturinstitutionernes rolle i den åbne skole kan antage adskillige former:	7
Understøttende	7
Kvalificerende	8
Synergiskabende.....	8
Eksempler på former for samarbejde:	8
Billund Ungdoms- og Kulturskole:	8
Billund Bibliotekerne:	8
Billund Museum.....	8
Evaluering	9
Bilag 1	10

Indledning

Det engagerede møde med omverdenen har værdi og skaber værdi.

Med skolereformens krav om den åbne skole er der åbnet muligheder for at styrke samarbejdet mellem kommunens skoler, erhvervslivet, lokalsamfundets kultur-, folkeoplysnings-, idræts- og foreningsliv, kunst- og kulturskoler, med lokale fritids- og klubtilbud og med de kommunale eller kommunalt støttede musikskoler og ungdomsskoler. Skolerne skal i højere grad forpligte sig på at åbne sig over for det omkringliggende samfund ved at samarbejde med forskellige eksterne aktører.

Samarbejdet skal bidrage til opfyldelsen af folkeskolens formål og understøtte undervisningen i folkeskolen, så alle børn og unge trives og udfordres, så de bliver så dygtige, som de kan. Den åbne skole er kendetegnet ved mobilisering af lokalsamfundets resurser på en måde, så børn og unges læringsmiljøer og trivsel styrkes og udvides. Samtidig skal samarbejdet også bidrage til, at børn og unge i højere grad stifter bekendtskab med foreningslivet og de muligheder, som foreningslivet rummer og bidrage til at styrke sammenhængskraften i lokalområdet.

Den åbne skole danner således et godt grundlag for, at børn møder viden, kunst, kultur og idræt i deres hverdag samtidig med, at der opbygges gensidige læringsforløb mellem de involverede.

Lovgivning

Den åbne skole er en metode til at nå målene i skolereformen og målene i de forenklede fælles mål.

Skolereformen indeholder tre overordnede mål:

1. Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan.
2. Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater.
3. Tilliden til og trivlsen i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis.

Skolen **skal** jf. folkeskoleloven § 3 stk. 4 opsøge samarbejde med:

Musikskolen, f.eks. at inddrage musikskolen i undervisningen i musikfaget og musikfagets understøttelse af øvrige fag.

Ungdomsskolen, i form af kortere eller længere forløb inden for et fag eller et stofområde.

Kulturlivet, undervisningsforløb på museer, biblioteker og orkestre i lokalområdet

Kulturskolen, f.eks. forløb med billedskolen

Folkeoplysnings-, idræts og foreningslivet, f.eks. kan lokale idrætsforeninger afvikle undervisningsforløb for udvalgte klassetrin indenfor foreningens idrætsgren, eller lokalhistorisk forening deltager i forløb om lokalområdet i historietimerne

Fritids- og klubtilbud, f.eks. musik, idræt og forskellige former for håndværk.

De forskellige aftaler om samarbejde skal give merværdi i forhold til børn og unges trivsel og læring og ligge indenfor lovgivningens ramme om fælles mål, understøttende undervisning og valgfag.

Skolen **kan** samarbejde med:

Uddannelsesinstitutioner, f.eks. Campus institutionerne i kommunen og UC Lillebælt

Virksomheder, f.eks. LEGO, Billund Vand, og mange flere. I Billund Kommune er der mange forskelligartede virksomhedstyper og dermed rig mulighed for opdyrkning af gode samarbejdsflader med optimering af elevers læringsudbytte som effekt.

Landsdækkende organisationer, f. eks DGI.

Formål

Formålet med den åbne skole er at inddrage det omkringliggende samfund i institutionernes pædagogiske hverdag og bringe de resurser og muligheder, der er i lokalområdet i spil i forhold til børn og unges trivsel og læring.

Den åbne skole skal styrke børn og unges kendskab til det omkringliggende samfund og give mulighed for, at børn og unge stifter bekendtskab med foreningslivet og de muligheder, det rummer.

Den åbne skole skal bidrage til, at børn møder kunstens og kulturens mangfoldighed, som hermed bliver en naturlig del af børns opvækst og dannelse.

Mål

Målene skal tydeliggøre, hvad vi i Billund Kommune ønsker at opnå med samarbejdet. Målene skal hjælpe skolerne til at udvælge relevante samarbejdspartnere og være pejlemærker for de resultater, som de forskellige samarbejds- og læringsforløb skal lede frem mod, herunder målene i de forenklede fælles mål i folkeskolen.

Målene skal ligeledes bidrage til at tydeliggøre, hvilke forventninger skolerne har til de forskellige samarbejdspartnere, som ønsker at indgå i nye og forpligtende samarbejdsrelationer med kommunens skoler.

Målene skal bidrage til at nå målene i de forenklede fælles mål i folkeskolen.

Målene med den åbne skole er

- At udvikle børn og unges kreative kompetencer gennem eksperimenterende læreprocesser
- At børn og unge løser virkelighedsnære opgaver i tæt samarbejde med fagfolk i praktiske og anvendelsesorienterede læringsmiljøer
- At børn og unge får kendskab til og erfaringer med erhvervslivet med henblik på at kvalificere deres valg af uddannelse
- At børn og unge får deltagerkompetencer i forhold til at vokse op og leve i et demokratisk samfund

Målene skal modelleres og operationaliseres, så de tilpasses de lokale forhold og den lokale kontekst i de enkelte skoler.”

Organisering:

I forbindelse med opstillingen af mål og rammer er det relevant at overveje, hvilken rolle forvaltningen skal have i organiseringen, koordineringen og styringen af samarbejderne.

I Billund Kommune anvendes kombinationsmodellen samt tre samarbejdsmodeller, som er beskrevet nedenfor:

Kombinationsmodel: I en kombinationsmodel er samarbejderne organiseret både lokalt og på forvaltningsniveau afhængigt af hvilken type af samarbejde, der er tale om.

Samarbejderne af typen *enkeltaftaler* koordineres og styres lokalt med ingen involvering og koordinering af centralt i forvaltningen.

Samarbejderne af typen *partnerskaber* koordineres og styres centralt, i hvor høj grad afhænger af partnerskabets kompleksitet og omfang.

Samarbejderne af typen *netværk* koordineres, styres og udvikles i forvaltningen i et tæt samarbejde med skolernes ledelse, relevante læringsvejledere i det pædagogiske læringscenter samt repræsentanter fra de samarbejdende aktører.

Definition af typer af samarbejdsmodeller der kan etableres i forbindelse med en samarbejdsaftale

1. *Enkeltaftaler*, vedrører en samarbejdsaktør, koblet til et enkelt fags mål, enkelte klassetrin, en kort periode, ingen ressourcer, mindre grad af formalisering, decentral koordinering og udvikling sker efter afslutning af undervisningsforløbet.
2. *Partnerskaber*, vedrører en til tre samarbejdsaktører, koblet til få fags mål, alle klasser eller grupper af klasser, et skoleår ad gangen, ingen eller få afsatte ressourcer, høj grad af formalisering, central eller decentral koordinering, udviklingen sker i forbindelse med forberedelse af konkrete undervisningsforløb.
3. *Netværk*, vedrører mange forskellige samarbejdsaktører, koblet til mange forskellige fags mål, mange forskellige fag, alle klassetrin, vedvarende over flere skoleår, afsatte ressourcer til koordinering og aflønning, høj grad af formalisering, central koordinering, løbende udvikling af tilbuddene i samarbejdet.

Afklaringen omkring hvilken model, der er mest hensigtsmæssig at anvende i de forskellige samarbejder, foretages af lederne i samarbejde med forvaltningen.

Roller og opgaver

Kommunalbestyrelsens rolle og opgave

Kommunalbestyrelsen fastsætter mål og rammer for skolernes samarbejder med lokalsamfundets kultur-, folkeoplysnings-, idræts- og foreningsliv, kunst- og kulturskoler, lokale fritidshjem og -klubber og med de kommunale ungdomsskoler og musikskoler. Kommunalbestyrelsen fastsætter mål og rammer for samarbejderne ud fra lokale muligheder, ønsker og behov.

Forvaltningen

Forvaltningen inspirerer til udvikling af både eksisterende samarbejder og etablering af nye samarbejder, derudover udarbejder forvaltningen guidelines for indgåelse af samarbejdsaftaler, der ser på de etiske og juridiske aspekter af samarbejderne omkring den åbne skole.

Den årlige tilbagevendende messe planlægges, koordineres og faciliteres af forvaltningen, som nedsætter en projektgruppe til varetagelse af opgaven.

Pædagogisk læringscenterets arbejde med den åbne skole vidensdeles i forskellige fora og netværk, som forvaltningen i et fælles samarbejde med de pædagogiske læringscentre udvikler.

Lederen

Det er lederen i dialog med medarbejderne på den enkelte skole, der beslutter hvordan samarbejdet med eksterne partnere i praksis skal tilrettelægges. Dermed er lederens vurdering udgangspunktet for hvilken model, der anvendes i organisering af samarbejderne.

Skolelederen kan beslutte, at personer med de rette kvalifikationer, der ikke er ansat ved en skole i Billund Kommune, i begrænset omfang kan varetage undervisning i fag og emner.

Lederen har en vigtig rolle og opgave i rammesætningen af den åbne skole og tage ansvaret for følgende opmærksomhedspunkter; hvad vil institution opnå med samarbejdet? Hvordan skal samarbejdet organiseres? Hvordan sikres kvaliteten i samarbejdet?

Bestyrelsen

De enkelte skolebestyrelser fastsætter principperne for samarbejdet i den åbne skole.

Skolebestyrelserne fastsætter ligeledes principper for elevers adgang til – i begrænset omfang – at få fri til at deltage i musikundervisning i kulturskolen eller eliteidrætsudøvelse i en idrætsforening.

De pædagogiske medarbejdere

Samarbejder med eksterne partnere betyder, at underviserne skal invitere andre ind i skolens undervisning og derved får underviserne en vigtig pædagogisk, didaktisk og faciliterende rolle i at understøtte, at børn og unge er motiverede for læring og får et relevant læringsudbytte i forhold til målene for samarbejdet. DE nye samarbejdsformer kræver åbenhed, villighed og nye måder at planlægge og gennemføre læringsforløb på.

De nye læringsforløb kan meget vel foregå udenfor klasseværelset i skolen. De nye læringsfællesskaber og nye læringsmiljøer kræver andre kompetencer hos de pædagogiske medarbejdere. Kompetencer der udvikles gennem erfaring, dialog, opfølgning og evalueringer.

Det pædagogiske læringscenter på skolen

Læringsvejlederne i det pædagogiske læringscenter har en vigtig rolle i at fremme udviklingen og udbredelsen af den åbne skole i et tæt samarbejde med ledelse og skolens forskellige team.

Læringsvejlederne har en central opgave i at opbygge, pleje og udvikle gode relationer til eksterne aktører.

Økonom

Der er bevilliget 1.448.000 kr. om året til den åbne skole. Midlerne fordeles mellem skolerne.

Årlig Event – Messe

En gang om året i vinterhalvåret inviteres der til "Speed dating". I arrangementet deltager politikere, skoler, elevråd, bestyrelser, private og offentlige virksomheder, foreningslivet, folkeoplysningsforbund, kulturinstitutioner, idrætsforeninger, uddannelsesinstitutioner og andre eksterne aktører, der ønsker at bidrage til børn og unges trivsel og læringsudbytte ved at indgå en samarbejdsaftale med en skole og derigennem deltage aktivt i udviklingen af den åbne skole. I arrangementet præsenteres eksisterende samarbejder omkring den åbne skole og resultaterne deraf. Resultater skal forstås i en meget bred forstand og kan udtrykkes på flere forskellige måder.

Formålet med arrangementet er at illustrere og synliggøre synergieffekterne af samarbejdet omkring den åbne skole for at fastholde eksisterende samarbejdsaftaler samt inspirere yderligere aktører til at deltage i den åbne skole. Eventen medfører dermed aktiv deltagelse og spændende samarbejder mellem eksterne aktører, læringsinstitutionerne og skoler, som bidrager konstruktivt til børn og unges udvikling samt motivation og lyst til at lære og dygtiggøre sig gennem anderledes læringsforløb.

Den første årlige event afholdes i marts 2016.

Ramme for samarbejde mellem skoler og kulturinstitutioner i Billund Kommune

Rammen for den åbne skole kan udvikles til at blive et alsidig og flerstrengt samarbejde med kommunens kulturinstitutioner. Gennem flere år har institutionerne allerede udbudt både bredtfavnende og innovative projekter, hvoraf mange er blevet til tilbagevendende begivenheder. Med det forpligtende samarbejde åbnes der nu op for en langt større integration af kvalitetsformidling og gensidig inspiration i skolerne. Hermed får kommunens kulturinstitutioner mulighed for at indgå i en sammenhængende og målrettet formidling af viden, færdigheder, kunst, kultur og kreativitet for børn og unge i Billund Kommune.

Samtidig er skolerne kulturinstitutionernes bedste vej til den yngre generation. Ved direkte kontakt til og identifikation med kulturinstitutionerne får eleverne en opfattelse af den brede vifte af tilbud, institutionerne kan tilbyde og dermed også lyst til at bruge dem.

Kulturinstitutionernes rolle i den åbne skole kan antage adskillige former:

Understøttende

Kulturinstitutionerne kan indgå i kompagnon-undervisning/to-underviser aktiviteter i kulturfag eller andre fag. Hermed forenes et bredt spekter af kompetencer og erfaringer, som sikrer en mangfoldig formidling til børn og unge. Dertil kan institutionen også tilbyde lektiecafé-tilbud og andre understøttende aktiviteter for svage og socialt udfordrede børn og unge.

Kvalificerende

Kulturinstitutionernes formidlere varetager klasse- eller hold-undervisning enten i den ordinære skoletid eller som valgfags-undervisning. Dertil kan kulturinstitutionerne også være kompetencecenter for udvikling af skolens medarbejdere med kursusforløb og faglig sparring.

Synergiskabende

Kulturinstitutionerne udvikler projekter sammen med skolens undervisere på netværksbasis. Her arbejdes ud fra fælles afsæt, forberedelse og gennemførelse, som tilsammen understøtter både læringsmål og udvikling af sociale kompetencer og trivsel. Kulturinstitutionerne har allerede en bred vifte af erfaringer med projekter på tværs af hele kommunen, og målgruppen kan være alle alderstrin.

Eksempler på former for samarbejde:

Billund Ungdoms- og Kulturskole:

Ungdoms- og Kulturskolen kan indgå i både opstøttende, kvalificerende og synergiskabende samarbejder, herunder etablering/tilkøb af aktiviteter såsom musik og bevægelse, kor og instrumental-undervisning på hold eller sammenspil i bands og orkestre og andre valgfag. Desuden udvikler Ungdoms- og Kulturskolen allerede projekter sammen med skolernes undervisere Skole-Kultur-Netværket.

Med forældrenes tilsagn og skolelederens accept er det tilladt, at Ungdoms- og Kulturskole-undervisning kan gennemføres i den ordinære skoletid. Her tages der naturligvis hensyn til elevernes klassetrin, og der kan arbejdes med rullende skema for ikke at skabe uhensigtsmæssigheder i forhold til den øvrige undervisning. Denne ordning styrker synlighed af kultur og faglig mangfoldighed i skolens hverdag.

Billund Bibliotekerne:

Bibliotekerne har/får gode rammer til at skabe læringsmiljøer for eleverne. Et værested med fokus på læring og uddannelse samt information gennem Borgerservice. Indholdsmæssigt er formidlingen tilpasset de enkelte klassetrin, tilbuddene kan fremadrettet videreføres og udvikles i samarbejde med skolerne og ud fra de erfaringer, der gøres undervejs.

En af de opgaver, som folkeskolen gerne vil have hjælp til, er digital dannelse, da det bliver mere og mere nødvendigt for børnene at navigere i store informationsmængder. Via den nye skolereform er der nu skabt mulighed for at yde en tidlig indsats for at lære børn om informationssøgning. Desuden kan bibliotekerne tilbyde læring i andre miljøer end skolens og vække børns nysgerrighed bl.a. når det gælder fritidslæsning.

Billund Museum

Fremtidens øgede brug af kulturinstitutioner i undervisning på forskellige klassetrin fordrer, at museerne inddrager eleverne i deres formidling og giver dem ejerskab gennem medbestemmelse. Billund Museum har derfor gennemført formidlingsprojektet "Elevdesign" med samarbejdspartnere fra Give-Egnens Museum, Sønder Omme Skole, Campus Vejle og Capital of Children Company, og museerne afholder sammen med University College Lillebælt en international conference i oktober 2015 om videndeling og netværksoplæg. Her fremlægges projektets resultater, ligesom emnet museumsundervisning behandles i både forsknings- og formidlingsøjemed. Projektet, som er støttet af Kulturstyrelsen, er oplagt til videreudvikling og implementering i forhold til det fremtidige samarbejde med kommunens skoler.

Museet har desuden også stor succes med emne-skolekasser, som indeholder historiske redskaber, genstande og andre effekter. Kasserne udlånes gratis til skolerne i kommunen.

Rammen for den åbne skole kan udvikles til at blive et alsidigt og flerstrengt samarbejde med Ungdoms- og Kulturskolen. Gennem flere sæsoner har institutionen allerede udbudt både bredtfaende og innovative projekter, hvoraf flere er blevet til tilbagevendende begivenheder. Med det forpligtende samarbejde åbnes der nu op for en langt større integration af kvalitetsformidling og gensidig inspiration i skolerne. Hermed får Ungdoms- og Kulturskolen mulighed for at indgå i en sammenhængende og målrettet formidling af viden, færdigheder, kunst, kultur og kreativitet for børn og unge i Billund Kommune.

Evaluering

De overordnede mål og rammer for den åbne skole evalueres i efteråret 2017. Evalueringen vil både være kvantitativ og kvalitativ.

Bilag 1

Lov om ændring af lov om folkeskolen og forskellige andre love, 26/12-2013

§1

1. I § 3, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Undervisningen i grundskolen består af undervisning i folkeskolens fag, jf. §§ 5, 9 og 11, og obligatoriske emner, jf. § 7, samt understøttende undervisning, jf. § 16 a.«

4. I § 3 indsættes efter stk. 3 som nye stykker:

»Stk. 4. Skolerne indgår i samarbejder, herunder i form af partnerskaber, med lokalsamfundets kultur-, folkeoplysnings-, idræts- og foreningsliv og kunst- og kulturskoler, med lokale fritids- og klubtilbud og med de kommunale eller kommunalt støttede musikskoler og ungdomsskoler, der kan bidrage til opfyldelsen af folkeskolens formål og mål for folkeskolens fag og obligatoriske emner. Kommunalbestyrelsen fastlægger mål og rammer for skolernes samarbejder, og skolebestyrelsen fastsætter principper for samarbejdet.

Stk. 5. Som led i de i stk. 4 nævnte samarbejder kan skolens leder beslutte, at personer, der ikke er ansat ved kommunens skolevæsen, i begrænset omfang kan varetage undervisningsopgaver i folkeskolens fag og obligatoriske emner og understøttende undervisning.«

Stk. 4-7 bliver herefter stk. 6-9.

71. I § 33 indsættes som stk. 8 og 9:

»Stk. 8. Efter anmodning fra forældrene, jf. § 54, kan skolens leder tillade, at en elev på 7.-9. klassetrin delvis opfylder sin undervisningspligt ved at deltage i undervisning i fag inden for folkeskolens fagrække i den kommunale ungdomsskole.

Stk. 9. Efter anmodning fra forældrene, jf. § 54, kan skolens leder tillade, at en elev i begrænset omfang opfylder sin undervisningspligt ved at deltage i undervisning i en kommunal eller statsligt støttet musikskole eller ved eliteidrætsudøvelse i en idrætsforening.«

89. I § 44, stk. 2, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

»2) adgangen til at opfylde undervisningspligten ved at deltage i undervisningen i den kommunale musikskole eller ved eliteidrætsudøvelse i en idrætsforening, jf. § 33, stk. 9,«

Nr. 2-6 bliver herefter nr. 3-7.

§2 (Ungdomsskoler)

1. I § 2 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Ungdomsskolen indgår i samarbejder, herunder i form af partnerskaber, med kommunens folkeskoler, der kan bidrage til opfyldelsen af såvel ungdomsskolens som folkeskolens formål og folkeskolens mål for fag og obligatoriske emner. Mål og rammer for samarbejderne skal indgå i kommunalbestyrelsens plan for kommunens ungdomsskolevirksomhed, jf. § 4.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

§3 (Musikskoler)

»§ 3 b. Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at drive en musikskole enten som en kommunal institution eller som selvejende institution med kommunalt tilskud.

Stk. 3. Kommunale og kommunalt støttede musikskoler skal indgå i samarbejder, herunder partnerskaber, med kommunens folkeskoler, der kan bidrage til at opfylde såvel musikskolens som folkeskolens formål og folkeskolens mål for fag og obligatoriske emner, herunder faget musik.

Folkeskoleloven

Kap. 2

Stk. 3. Skolens leder kan efter samråd med en elevs forældre og lærere og efter eventuel inddragelse af Ungdommens Uddannelsesvejledning fritage eleven for tysk eller fransk, jf. § 5, stk. 2, nr. 1, litra e, fra 7. klassetrin, hvis det er til elevens bedste. Elever, der fritages for tysk eller fransk, skal have anden relevant undervisning i de pågældende timer.

Orientering og vejledning om samarbejde mellem musikskoler og folkeskoler i medfør af folkeskolereformen

Gensidig forpligtelse til samarbejde

Den gensidige forpligtelse til at samarbejde er både skrevet ind i musikloven og folkeskoleloven. Konkret står der i musikloven, at:

"kommunale og kommunalt støttede musikskoler skal indgå i samarbejder, herunder partnerskaber, med kommunens folkeskoler, der kan bidrage til at opfylde såvel musikskolens som folkeskolens formål og folkeskolens mål for fag og obligatoriske emner, herunder musik" 1.

I bemærkningerne

Udover gældende lovgivning er der hentet inspiration i kulturministeriets tre strategiplaner for børn og unges møde med kunst og kultur.